UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

5 päivänä toukokuuta 2011 *

Asiassa C-537/09,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Upper Tribunal (Yhdistynyt kuningaskunta) on esittänyt 15.12.2009 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 21.12.2009, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Ralph James Bartlett,

Natalio Gonzalez Ramos ja

Jason Michael Taylor

vastaan

Secretary of State for Work and Pensions,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.-C. Bonichot (esittelevä tuomari) sekä tuomarit K. Schiemann, L. Bay Larsen, C. Toader ja E. Jarašiūnas,

julkisasiamies: J. Mazák,
kirjaaja: hallintovirkamies R. Şereş,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 16.12.2010 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Natalio Gonzalez Ramos, edustajinaan solicitor S. Penfold ja barrister S. Cox,

– Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehinään L. Seeboruth ja S. Ossowski, avustajanaan barrister T. Ward,

– Euroopan komissio, asiamiehinään N. Yerrell ja V. Kreuschitz,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14.6.1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.12.1996 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 118/97 (EYVL 1997, L 28, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 31.3.2004 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 631/2004 (EUVL L 100, s. 1; jäljempänä asetus N:o 1408/71) ja näin muutetun asetuksen N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna 13.4.2005 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 647/2005 (EUVL L 117, s. 1; jäljempänä muutettu asetus N:o 1408/71), 4 artiklan 2 a kohdan tulkintaa sekä asetuksen N:o 1408/71 ja muutetun asetuksen N:o 1408/71 10 a artiklan pätevyyttä.

2 Pyyntö on esitetty asioissa, joissa valittajina ovat Bartlett, Gonzales Ramos ja Taylor ja vastapuolena Secretary of State for Work and Pensions ja joka koskee vammaisten elämisavustuksen (disability living allowance, jäljempänä DLA) liikkumiskykyyn perustuva osan epäämistä näiltä henkilöiltä sillä perusteella, etteivät he enää täyttäneet paikallaoloa ja asumista Isossa-Britanniassa koskevia edellytyksiä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Asetuksen N:o 1408/71 ja muutetun asetuksen N:o 1408/71 1 artiklan t alakohdassa säädetään seuraavaa:

”’etuuksilla’ – – tarkoitetaan kaikkia etuuksia ja eläkkeitä, mukaan lukien kaikki niiden osat, jotka maksetaan julkisista varoista, arvon säilyttäviä korotuksia ja lisäavustuksia, [jollei] III osaston säännöksi[stä muuta johdu], kuten myös kertasuoritteisia etuuksia, jotka maksetaan eläkkeiden yhteydessä, ja maksujen palauttamisen muodossa annettavia rahasuorituksia.”

4 Asetuksen N:o 1408/71 ja muutetun asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä asetusta sovelletaan kaikkeen lainsäädäntöön, joka koskee seuraavia sosiaaliturvan aloja:

a) sairaus- ja äitiysetuuksia;

b) työkyvyttömyysetuuksia, mukaan lukien ne joiden tarkoituksena on ansiokyvyn ylläpitämien tai parantamien

– –”

5 Asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 2 a kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä asetusta sovelletaan maksuihin perustumattomiin erityisetuuksiin, jotka annetaan muun kuin 1 kohdassa tarkoitetun lainsäädännön tai järjestelmän perusteella tai jotka on suljettu 4 kohdan nojalla soveltamisalan ulkopuolelle, jos tällaiset etuudet on tarkoitettu:

a) antamaan lisä-, korvaavaa tai täydentävää turvaa sellaista tapahtumaa vastaan, joka kuuluu 1 kohdan a–h alakohdassa tarkoitettuihin sosiaaliturvan aloihin; tai

b) vain vammaisten erityistä suojelemista varten.”

6 Muutetun asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 2 a kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä artiklaa sovelletaan maksuihin perustumattomiin rahallisiin erityisetuuksiin, jotka annetaan sellaisen lainsäädännön mukaan, jolla on henkilöllisen soveltamisalansa, tavoitteidensa ja/tai oikeutta koskevien edellytysten vuoksi sekä 1 kohdassa tarkoitetun sosiaaliturvalainsäädännön että sosiaalihuollon piirteitä.

Maksuihin perustumattomat rahalliset erityisetuudet ovat etuuksia,

a) jotka on tarkoitettu

i) antamaan lisä-, korvaavaa tai täydentävää turvaa sellaista tapahtumaa vastaan, joka kuuluu 1 kohdassa tarkoitettuihin sosiaaliturvan aloihin, ja jotka takaavat asianomaisille henkilöille vähimmäistoimeentulon ottaen huomioon taloudellinen ja sosiaalinen tilanne kyseisessä jäsenvaltiossa; tai

ii) vain vammaisten erityistä suojelemista varten ja jotka liittyvät läheisesti kyseisen henkilön sosiaaliseen ympäristöön kyseisessä jäsenvaltiossa ja

b) joiden rahoitus saadaan yksinomaan pakollisesta verotuksesta, joka on tarkoitettu kattamaan yleiset julkiset menot, ja joiden myöntämis- ja laskentaedellytykset eivät riipu mistään etuudensaajan osalta suoritettavasta maksusta. Maksuihin perustuvan etuuden lisänä myönnettäviä etuuksia ei kuitenkaan katsota maksuihin perustuviksi etuuksiksi yksinomaan tästä syystä; ja

c) jotka on lueteltu liitteessä II a.”

7 Asetuksen N:o 1408/71 ja muutetun asetuksen N:o 1408/71 10 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Jollei tässä asetuksessa toisin säädetä, työkyvyttömyys-, vanhuus- tai jälkeenjääneiden rahaetuuksia, työtapaturma- tai ammattitautieläkkeitä ja kuolemantapauksen johdosta annettavia avustuksia, joihin on saavutettu oikeus yhden tai useamman

jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, ei saa vähentää, muuttaa, keskeyttää, peruuttaa tai takavarikoida sen vuoksi, että etuuden saaja asuu muun jäsenvaltion alueella kuin sen, jossa maksamisesta vastuussa oleva laitos sijaitsee."

8 Asetuksen N:o 1408/71 ja muutetun asetuksen N:o 1408/71 10 a artiklan 1 kohdassa säädetään kuitenkin, ettei näiden asetusten 10 artiklan ja III osaston säännöksiä sovelleta niiden 4 artiklan 2 a kohdassa tarkoitettuihin maksuihin perustumattomiin rahallisiin erityisetuuksiin ja että asianomaisille henkilöille maksetaan näitä etuuksia yksinomaan sen jäsenvaltion alueella ja sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, jonka alueella he asuvat, edellyttäen, että nämä etuudet on lueteltu näiden asetusten liitteessä II a.

9 DLA on mainittu asetuksen N:o 1408/71 ja muutetun asetuksen N:o 1408/71 liitteessä II a, johon näiden asetusten 10 a artiklan 1 kohdassa viitataan.

Kansallinen lainsäädäntö

10 Sosiaaliturvamaksuista ja -etuuksista vuonna 1992 annetun lain (Social Security Contributions and Benefits Act 1992, jäljempänä vuoden 1992 sosiaaliturvalaki) 63 §:ssä säädetään seuraavaa:

"Lain tässä osassa tarkoitettuja maksuihin perustumattomia etuuksia ovat seuraavat etuudet:

a) avustajalisä

b) vaikeavammaisuusavustus (ikään sekä huollettavana oleviin aikuisiin ja lapsiin perustuvine korotuksineen)

c) hoitajan avustus (huollettavana oleviin aikuisiin perustuvine korotuksineen)

d) [DLA]

– –."

11 Vuoden 1992 sosiaaliturvalain 71 §:ssä, jonka otsikko on "Vammaisten elämisavustus", säädetään DLA:sta seuraavasti:

"1) [DLA] muodostuu hoidon tarpeeseen perustuvasta osasta ja liikkumiskykyyn perustuvasta osasta.

2) Henkilön oikeus [DLA:han] voi merkitä oikeutta tämän avustuksen jompaankumpaan tai kumpaankin osaan.

3) Henkilölle voidaan myöntää jompikumpi avustuksen osa joko määräajaksi tai toistaiseksi, mutta jos hänelle myönnetään [DLA:n] kummatkin osat, hänelle ei voida myöntää näitä osia eripituisiksi määräajoiksi.

4) [DLA:n] viikoittaismäärä on siltä viikolta, jolta henkilölle maksetaan jompaakumpaa avustuksen osaa, kyseisen osan viikoittaismäärä sellaisena kuin siitä säädetään tässä laissa tai sen nojalla annetuissa asetuksissa.

5) [DLA:n] viikoittaismäärä on siltä viikolta, jolta henkilölle maksetaan kumpaakin avustuksen osaa, näitä osia varten vahvistettujen viikoittaismäärien yhteenlaskettu määrä.

6) Henkilö on oikeutettu [DLA:han] vain, jos hän täyttää säädetyt edellytykset asumisesta ja paikallaolosta Isossa-Britanniassa."

12 Vuoden 1992 sosiaaliturvalain 73 §:ssä säädetään yksityiskohtaisesti liikkumiskykyyn perustuvan DLA:n osan myöntämisedellytyksistä seuraavaa:

"1) Jollei tämän lain säännöksistä muuta johdu, henkilöllä on oikeus liikkumiskykyyn perustuvan [DLA:n] osaan ajanjaksolla, jolla hän ylitettyään laissa säädetyn ikärajan,

a) kärsii fyysisestä vammasta, joka estää liikkumisen tai jonka vuoksi liikkuminen on käytännössä mahdotonta, tai

b) häneen voidaan soveltaa tämän pykälän 2 momenttia, tai

c) häneen voidaan soveltaa tämän pykälän 3 momenttia, tai

d) pystyy liikkumaan, mutta hänellä on niin vakava ruumiillinen tai psyykkinen vamma, että siitä huolimatta, että hän saattaa kyetä kulkemaan hänelle tuttuja reittejä itsenäisesti, ulkona liikkuminen on useimmiten mahdotonta ilman toisen henkilön ohjausta tai valvontaa.

1 A) Edellä 1 momentissa tarkoitettu ’säädetty ikäraja’ on

a) sen a, b tai c kohdassa mainittujen edellytysten osalta 3 vuotta

b) sen d kohdassa mainittujen edellytysten osalta 5 vuotta.

2) Henkilö kuuluu tämän momentin soveltamisalaan, jos

a) hän on sekä sokea että kuuro ja

b) hän täyttää mahdolliset muut erikseen säädettävät edellytykset.

3) Henkilö kuuluu tämän momentin soveltamisalaan, jos

a) hänellä on vakava mielenterveyshäiriö

b) hänellä on vakavia käyttäytymishäiriöitä ja

c) hän täyttää kummatkin edellä 72 §:n 1 momentin b ja c kohdassa mainitut edellytykset.

– –

8) Henkilöllä on oikeus liikkumiskykyyn perustuvaan osaan tietyn ajanjakson ajan vain, jos hänen tilansa on tämän jakson aikana suurimmaksi osaksi sellainen, että hän voi ajoittain käyttää liikkumiseen tarkoitettuja apuvälineitä.

9) Henkilöllä on oikeus DLA:n liikkumiskykyyn perustuvaan osaan vain, jos

a) hän koko

i) sen kolmen kuukauden ajanjakson ajan, joka välittömästi edeltää päivää, josta lähtien kyseinen osa myönnetään, tai

ii) jonkin muun erikseen säädetyn kolmen kuukauden ajanjakson ajan täyttää tai todennäköisesti täyttää jonkin edellä 1 momentin a–d kohdassa luetelluista edellytyksistä ja

b) hän todennäköisesti täyttää jatkossakin jonkin kyseisistä edellytyksistä koko

i) kuuden kuukauden pituisen ajanjakson ajan kyseisestä päivästä lähtien tai

ii) (jos hänen odotetaan kuolevan kyseistä päivää seuraavien kuuden kuukauden ajanjakson aikana) tästä päivästä alkavan ajanjakson ajan hänen kuolemaansa saakka.

– –

10) Liikkumiskykyyn perustuvalle osalle vahvistetaan kaksi erilaista viikoittaismäärää.

_ –”

13 Vammaisten elämisavustuksesta vuonna 1991 annetun sosiaaliturva-asetuksen (Social Security (Disability Living Allowance) Regulations 1991, jäljempänä vuoden 1991 sosiaaliturva-asetus) 2 §:n 1 momentin a alakohdassa säädetään vuoden 1992 sosiaaliturvalain 71 §:n 6 momentissa tarkoitetuista asumista ja paikallaoloa Isossa-Britanniassa koskevista edellytyksistä.

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

14 Pääasioissa on kyse kumoamiskanteista, jotka Bartlett, Gonzalez Ramos ja Taylor ovat nostaneet Secretary of State for Work and Pensionsin päätöksistä, joilla se on evännyt heiltä oikeuden DLA:han sillä perusteella, etteivät he enää täytä edellytyksiä asumisesta ja paikallaolosta Isossa-Britanniassa. Heitä koskevat päätökset tehtiin 13.5.2005, 28.2.2002 ja 8.9.2005.

15 Asioita ensimmäisinä asteina käsitelleet toimivaltaiset tuomioistuimet hylkäsivät heidän kanteensa. Upper Tribunal sai valitukset näistä tuomioista käsiteltäväkseen, ja se katsoo, että asiassa C-299/05, komissio vastaan parlamentti ja neuvosto (Kok., s. I-8695) 18.10.2007 annetun tuomion mukaisesti hoidon tarpeeseen perustuvaa DLA:n osaa on pidettävä muutetussa asetuksessa N:o 1408/71 tarkoitettuna sairausetuutena, jonka myöntämiselle ei siis voida asettaa edellä mainitun kaltaisia edellytyksiä.

16 Upper Tribunal huomauttaa etuuden liikkumiskykyyn perustuvasta osasta, että koska sen myöntäminen ei ole varallisuussidonnaista ja koska sillä ei taata vähimmäistoimeentuloa, sitä on pidettävä pikemminkin sosiaaliturvaetuutena kuin maksuihin perustumattomana erityisetuutena.

17 Upper Tribunal korostaa lisäksi sitä, että edellä mainitussa asiassa komissio vastaan parlamentti ja neuvosto annetussa yhteisöjen tuomioistuimen tuomiossa tarkasteltiin ainoastaan muutettua asetusta N:o 1408/71, jota on sovellettu 5.4.2005 alkaen, minkä vuoksi kyseinen tuomio ei vaikuttaisi asetuksen N:o 1408/71 tulkintaan.

18 Upper Tribunal on tämän johdosta päättänyt lykätä asian ratkaisua ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) a) Voidaanko [vuoden 1992 sosiaaliturvalain] 71–76 §:ssä tarkoitettu [DLA:n] liikkumiskykyyn perustuvaa osaa pitää [DLA:sta] erillisenä osana ajanjaksoilla, joihin sovelletaan [asetusta N:o 1408/71], joko asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna sosiaaliturvaetuutena tai 4 artiklan 2 a kohdassa tarkoitettuna maksuihin perustumattomana erityisetuutena vai jonakin muuna etuutena?

b) Jos a kohdan kysymykseen vastataan myöntävästi, mikä on oikea ryhmä?

c) Jos a kohdan kysymykseen vastataan kieltävästi, mihin ryhmään [DLA] on luettava?

d) Jos b tai c kohtaan annettavan vastauksen mukaan [DLA:n] liikkumiskykyyn perustuvaa osaa on pidettävä sosiaaliturvaetuutena, onko kyseessä oleva etuus [asetuksen N:o 1408/71] 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu sairausetuus vai [sen] 4 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettu työkyvyttömyysetuus?

e) Vaikuttaako [edellä mainitussa asiassa komissio vastaan parlamentti ja neuvosto annetun tuomion] tuomiolauselman 2 kohdassa vahvistettu ajallinen rajoitus yhteenkään edellä esitettyihin kysymyksiin annettavista vastauksista?

2) a) Voidaanko [vuoden 1992 sosiaaliturvalain] 71–76 §:ssä tarkoitettua [DLA:n] liikkumiskykyyn perustuvaa osaa pitää [DLA:sta] erillisenä osana ajanjaksoilla, joihin sovelletaan [muutettua asetusta N:o 1408/71], joko kyseisen asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna sosiaaliturvaetuutena tai sen 4 artiklan 2 a kohdassa tarkoitettuna maksuihin perustumattomana erityisetuutena vai jonakin muuna etuutena?

b) Jos a kohdan kysymykseen vastataan myöntävästi, mikä on oikea ryhmä?

c) Jos a kohdan kysymykseen vastataan kieltävästi, mihin ryhmään [DLA] on luettava?

d) Jos b tai c kohtaan annettavan vastauksen mukaan [DLA:n] liikuntakykyyn perustuvaa osaa on pidettävä sosiaaliturvaetuutena, onko kyseessä oleva etuus [muutetun asetuksen N:o 1408/71] 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu sairausetuus vai [sen] 4 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettu työkyvyttömyysetuus?

3) Jos unionin tuomioistuin katsoo vastauksissaan edellisiin kysymyksiin, että liikkumiskykyyn perustuvaa osaa on pidettävä maksuihin perustumattomana erityisetuutena, vaikuttaako jokin muu yhteisön oikeuden sääntö tai periaate siihen, onko Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneellä kuningaskunnalla oikeus nyt käsiteltävissä asioissa vallitsevan kaltaisissa olosuhteissa vedota [vuoden 1991 sosiaaliturva-asetuksen] 2 §:n 1 momentin a kohdassa säädettyihin asumista ja paikallaoloa koskeviin edellytyksiin?"

Ennakkoratkaisukysymykset

Kaksi ensimmäistä kysymystä

19 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on kahdella ensimmäisellä kysymyksellään, jotka voidaan käsitellä yhdessä, halunnut selvyyden lähinnä siihen, onko asetuksen N:o 1408/71 ja muutetun asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 2 a kohtaa tulkittava siten, että DLA:n liikkumiskykyyn perustuvaa osaa on pidettävä tässä säännöksessä tarkoitettuna maksuihin perustumattomana rahallisena erityisetuutena.

20 Jotta näihin kysymyksiin voitaisiin vastata, on aluksi ratkaistava se, voidaanko DLA:n liikkumiskykyyn perustuvaa osaa pitää sellaisenaan asetuksen N:o 1408/71 ja muutetun asetuksen N:o 1408/71 1 artiklan t alakohdassa tarkoitettuna etuutena.

21 Tässä suhteessa on muistettava, että unionin tuomioistuin on edellä mainitussa asiassa komissio vastaan parlamentti ja neuvosto antamassaan tuomiossa (69 kohta) todennut, että DLA:n liikkumiskykyyn perustuva osa on yksilöitävissä ja se voitaisiin mainita muutetun asetuksen N:o 1408/71 liitteessä II a, jos Yhdistynyt kuningaskunta

päättäisi ottaa käyttöön avustuksen, joka koskisi vain tätä osaa. Näin ollen DLA:n liikkumiskykyyn perustuvaa osaa on sellaisenaan pidettävä muutetun asetuksen N:o 1408/71 1 artiklan t alakohdassa tarkoitettuna etuutena.

22 Näin on todettava myös asetuksesta N:o 1408/71, sellaisena kuin se oli voimassa ennen muutosta, ja samoista syistä.

23 On siis katsottava, että DLA:n liikkumiskykyyn perustuvaa osaa voitaisiin pitää myös asetuksen N:o 1408/71 1 artiklan t alakohdassa tarkoitettuna etuutena.

24 Kuten unionin tuomioistuin on todennut, ei ole kiistetty sitä, että DLA:n liikkumiskykyyn perustuva osa on luonteeltaan maksuihin perustumaton (ks. vastaavasti em. asia komissio v. parlamentti ja neuvosto, tuomion 74 kohta), eikä sitä, että se on rahaetuus.

25 Siihen, onko DLA:n liikkumiskykyyn perustuvaa osaa pidettävä luonteeltaan erityisetuutena, unionin tuomioistuin totesi, että DLA:lla voidaan katsoa olevan sosiaalisesta tuesta muodostuva osa ja että sen liikkumiskykyyn perustuvaa osaa ”voitaisiin” pitää maksuihin perustumattomana erityisetuutena, joka voitaisiin tämän vuoksi laillisesti mainita muutetun asetuksen N:o 1408/71 liitteessä II a niiden etuuksien luettelossa, joita ei voida viedä maasta (em. asia komissio v. parlamentti ja neuvosto, tuomion 67 ja 74 kohta). Yhteisöjen tuomioistuin päätti näin tällaisessa asiayhteydessä poistaa tässä liitteessä olevan maininnan DLA:sta ja pitää väliaikaisesti voimassa maininnan vaikutukset ainoastaan DLA:n liikkumiskykyyn perustuvan osan osalta, jotta kohtuullisessa ajassa toteutettaisiin asianmukaiset toimenpiteet sen merkitsemiseksi kyseiseen liitteeseen (ks. vastaavasti em. asia komissio v. parlamentti ja neuvosto, tuomion 75 kohta). Tämä merkitsee unionin tuomioistuimen mukaan, että DLA:n liikkumiskykyyn perustuvaa osaa voidaan pitää luonteeltaan muutetun asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 2 a kohdassa tarkoitettuna erityisetuutena.

26 On myös muistettava, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan etuuden luonne erityisetuutena määritellään sen tavoitteen perusteella (ks. mm. asia C-154/05, Kersbergen-Lap ja Dams-Shipper, tuomio 6.7.2006, Kok., s. I-6249, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

27 Tähän voidaan huomauttaa Yhdistyneen kuningaskunnan ja Euroopan komission tavoin, että DLA:n liikkumiskykyyn perustuvalla osalla on tarkoitus taata asetuksen N:o 1408/71 ja muutetun asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 2 a kohdan b alakohdassa säädetty vammaisten erityinen suojelu, koska suojelun ainoana päämääränä on tukea vammaisten henkilöiden itsenäistä selviytymistä ja sosiaalista integroitumista sekä mahdollisuuksien mukaan auttaa vammaisia henkilöitä elämään samalla tavoin kuin terveet henkilöt. Vamma on siis sellaisenaan perusteena oikeudelle tämän etuuden saamiseen, ja sen perusteella määritetään myönnettävän etuuden suuruus vammasta henkilölle aiheutuvien liikuntarajoitteiden mukaisesti.

28 Istunnossa esitetyissä huomautuksissa katsottiin myös, että DLA:n liikkumiskykyyn perustuva osa, joka perustuu etuudensaajan liikuntarajoitteista aiheutuviin kustannuksiin asianomaisessa jäsenvaltiossa, liittyy läheisesti kyseisen henkilön sosiaaliseen ympäristöön tässä valtiossa.

29 Asiakirja-aineiston ja istunnossa esitettyjen huomautusten perusteella voidaan lopuksi vielä mainita se, että DLA:n liikuntakyvyn perusteella maksettava osa myönnetään käytännössä useimmiten henkilöille, joilla on liikkumista huomattavalla tavalla rajoittava vamma, mikä tarkoittaa välttämättä sitä, että vaikkei kansallisessa lainsäädännössä olekaan säädetty etuuden sidonnaisuudesta henkilön varallisuuteen, etuus myönnetään useimmissa tapauksissa henkilöille, jotka eivät kykene vammansa vuoksi tekemään työtä.

30 Edellä esitetyn perusteella on siis todettava, että DLA:n liikkumiskykyyn perustuvaa osaa on pidettävä muutetun asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 2 a kohdassa ja asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 2 a kohdassa tarkoitettuna erityisetuutena.

31 Siitä, ettei tällaista etuutta voitaisi enää katsoa, kuten Gonzalez Ramos on esittänyt, muutetun asetuksen N:o 1408/71 liitteessä II a mainituksi etuudeksi, koska Yhdistynyt kuningaskunta ei ole kohtuullisessa ajassa toteuttanut tämän edellyttämiä toimenpiteitä, todettakoon vain, että tämä jäsenvaltio on kuitenkin toteuttanut kyseiset toimenpiteet. DLA:n liikkumiskykyyn perustuva osa on mainittu sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 (EUVL L 200, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 16.9.2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 988/2009 (EUVL L 284, s. 43), liitteessä X olevien etuuksien joukossa.

32 Pätevästi ei siis voida väittää, että DLA:n liikkumiskykyyn perustuvaa osaa ei voida pitää asetuksen N:o 1408/71 liitteessä II a mainittuna etuutena siitä syystä, ettei sitä ole erikseen mainittu vaan se käy ilmi välillisesti osana DLA:ta, koska DLA:ssa on aina ollut kaksi selvästi toisistaan erotettavissa olevaa osaa siinä kansallisessa lainsäädännössä, josta pääasiassa on kyse.

33 Kahteen ensimmäiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että asetuksen N:o 1408/71 ja muutetun asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 2 a kohtaa on tulkittava siten, että DLA:n liikkumiskykyyn perustuvaa osaa on pidettävä tässä säännöksessä tarkoitettuna maksuihin perustumattomana rahallisena erityisetuutena, joka mainitaan näiden asetusten liitteessä II a.

Kolmas kysymys

34 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää kolmannella kysymyksellään unionin tuomioistuimelta vastausta siihen, voidaanko asetuksen N:o 1408/71 ja muutetun asetuksen N:o 1408/71 10 a artiklaa pitää ”muiden yhteisön oikeuden sääntöjen ja periaatteiden” kannalta arvioituna pätevänä siltä osin kuin siinä sallitaan se, että DLA:n liikkumiskykyyn perustuvan osan – siinä tapauksessa, että sitä pidetään asetuksen N:o 1408/71 ja muutetun asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 2 a kohdassa tarkoitettuna maksuihin perustumattomana erityisetuutena – myöntämiseltä edellytetään asumista ja paikallaoloa Isossa-Britanniassa.

35 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole millään tavalla tarkentanut sitä, minkä unionin oikeussäännön tai -sääntöjen kannalta tämä arviointi pitäisi suorittaa.

36 Vastaavissa tilanteissa unionin tuomioistuin on katsonut, että sen on poimittava kaikista kansallisen tuomioistuimen esittämistä seikoista ja erityisesti ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä tehdyn päätöksen perusteluista unionin oikeutta koskevat merkitykselliset seikat, kun otetaan huomioon pääasian kohde (ks. vastaavasti asia 204/87, Bekaert, tuomio 20.4.1988, Kok., s. 2029, 7 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

37 Tältä osin on huomioon otettava työntekijöiden vapaata liikkuvuutta ja unionin kansalaisuutta koskevat säännöt.

38 Ensin mainitusta näkökohdasta unionin tuomioistuin on jo todennut, että asetuksessa N:o 1408/71 olevat asuinpaikkalausekkeiden poistamista koskevat säännökset ovat SEUT 48 artiklan täytäntöönpanotoimia, jotka on annettu SEUT 45 artiklassa taatun työntekijöiden vapaan liikkuvuuden toteuttamiseksi sosiaaliturvan alalla, ja että asetuksen N:o 1408/71 liitteessä II a mainittujen maksuihin perustumattomien

erityisetuuksien osalta unionin lainsäätäjä voi SEUT 48 artiklan täytäntöönpanon yhteydessä antaa säännöksiä, joilla poiketaan sosiaaliturvaetuuksien maastavientimahdollisuudesta. Tarkemmin sanottuna sosiaaliseen ympäristöön läheisesti liittyvien etuuksien myöntämisen edellytykseksi voidaan oikeutetusti asettaa asuminen siinä jäsenvaltiossa, jossa toimivaltainen laitos sijaitsee (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-396/05, C-419/05 ja C-450/05, Habelt ym., tuomio 18.12.2007, Kok., s. I-11895, 78 ja 81 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

39 Kuten kahteen ensimmäiseen kysymykseen annetuissa vastauksissa todettiin, tämä on asianlaita DLA:n liikkumiskykyyn perustuvan osan osalta.

40 On siis katsottava, että asetuksen N:o 1408/71 ja muutetun asetuksen N:o 1408/71 10 a artikla ei ole siitä syystä, että siinä sallitaan se, että DLA:n liikkumiskykyyn perustuvan osan myöntämiseltä edellytetään asumista ja paikallaoloa Isossa-Britanniassa, ristiriidassa henkilöiden vapaan liikkuvuuden kanssa eikä etenkään SEUT 48 artiklan kanssa.

41 Unionin kansalaisuutta koskevista säännöistä on muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 21 artiklasta, jossa ilmaistaan yleisesti jokaisella unionin kansalaisella oleva oikeus vapaasti liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella, on työntekijöiden vapaan liikkuvuuden osalta erityismääräys SEUT 45 artiklassa (ks. mm. asia C-287/05, Hendrix, tuomio 11.9.2007, Kok., s. I-6909, 61 kohta), minkä vuoksi siitä ei ole tarpeen lausua pääasiaa varten.

42 Edellä esitetyn perusteella todettakoon, ettei kolmannen kysymyksen tutkinnassa ole ilmennyt mitään sellaista, mikä vaikuttaisi asetuksen N:o 1408/71, sellaisena kuin se on jommassakummassa pääasiassa sovellettavista muodoistaan, 10 a artiklan pätevyyteen siltä osin kuin tässä artiklassa sallitaan se, että vammaisten elämisavustuksen

liikkumiskykyyn perustuvan osan myöntämiseltä edellytetään asumista ja paikallaoloa Isossa-Britanniassa.

Oikeudenkäyntikulut

43 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14.6.1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.12.1996 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 118/97, sellaisena kuin se on muutettuna 31.3.2004 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 631/2004, ja näin muutetun asetuksen N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna 13.4.2005 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 647/2005, 4 artiklan 2 a kohtaa on tulkittava siten, että vammaisten elämisavustuksen liikkumiskykyyn perustuvaa osaa on pidettävä tässä säännöksessä tarkoitettuna maksuihin perustumattomana rahallisena erityisetuutena, joka mainitaan näiden asetusten liitteessä II a.**

2) Kolmannen kysymyksen tutkinnassa ei ole ilmennyt mitään sellaista, mikä vaikuttaisi asetuksen N:o 1408/71, sellaisena kuin se on jommassakummassa pääasiassa sovellettavista muodoistaan, 10 a artiklan pätevyyteen siltä osin kuin tässä artiklassa sallitaan se, että vammaisten elämisavustuksen liikkumiskykyyn perustuvan osan myöntämiseltä edellytetään asumista ja paikallaoloa Isossa-Britanniassa.

Allekirjoitukset